

Grote voorkeur voor Koe-Kompas

Een studiegroep van boeren in het gebied Midden-Delfland 'draait' op dit moment met zowel Koe-Kompas als het Bedrijfsgezondheidsplan om beide instrumenten met elkaar te vergelijken. De boeren in de studiegroep geven nu al aan een sterke voorkeur te hebben voor Koe-Kompas. Hun ervaringen heeft de interesse gewekt van FrieslandCampina, dat tot op heden geen Koe-Kompas 'voorschrijft' aan haar leden. Melkveehouder Gertjan Hooijmans uit Schipluiden vertelt samen met zijn dierenarts Wenko Wagenaar van Dierenkliniek De Delta in Maasland over de voordelen van Koe-Kompas.

FRANK DE VRIES

Het gebied Midden-Delfland, ingeklemd tussen Rotterdam, Schiedam, Delft en Den Haag, is het werkgebied van Dierenkliniek De Delta. In deze 'groene long' met 3.000 hectare grasland zijn nog 62 melkveehouders actief, van wie 95 procent levert aan FrieslandCampina. Een actieve studieclub van melkveehouders 'Kringloopboeren' kreeg een 'zakje geld' als compensatie voor de aanleg van rijksweg A4.

Studieclub

Melkveehouder Gertjan Hooijmans is een van die actieve boeren in de studieclub. Hooijmans: "We hebben besloten om de studiegroep breder op te zetten en meer projecten daaronder te gaan draaien. Koe-Kompas is er een voorbeeld van. Dit instrument past volgens ons uitstekend bij het duurzame boeren dat we willen doen." Naast Koe-Kompas hebben zes melkveehouders een kleine coöperatie opgezet waarbinnen ze over enkele jaren een eigen zuivellijn van melkproducten en boter willen exploiteren. Zowel dierenarts Wagenaar als melkveehouder Hooijmans willen af van het Periodiek BedrijfsBezoek (PBB) en Bedrijfsgezondheidsplan (BGP). Wagenaar: "Onze kritiek op dit BGP is dat het te vrijblijvend is en niet specifiek genoeg. Het laat ruimte om heikle punten te omzeilen, terwijl Koe-Kompas dat niet doet." Vorig jaar is 'dubbel' gedraaid, dus met zowel Koe-Kompas als het Bedrijfsgezondheidsplan, en dit jaar wordt twee keer het Koe-Kompas-schema gedaan. De dierenarts loopt dan samen met de veehouder over het melkveebedrijf en beoordeelt meer dan dertig prestatie-indicatoren. Uit de beoordeling volgt een scorelijst met een soort van rapportcijfers. Op basis hiervan wordt jaarlijks het Koe-Kompas opgesteld. Uit de waarnemingen formuleren boer en dierenarts hun actiepunten.

Speerpunten

Hooijmans ziet het PBB en het BGP meer als 'papierneuzen' dan als managementtools. "Koe-Kompas is een instrument dat risico's meet en meer vanuit de preventie de onderwerpen aanvielt. Het PBB kijkt juist naar de historie en daar kan ik mijn

management niet mee verbeteren." Dierenarts Wagenaar vindt Koe-Kompas een objectieve meetmethode om de kritische zaken op het bedrijf in kaart te krijgen. "Ik zie Koe-Kompas als een voor-speller en het PBB kijkt meer achterom. Omdat het Koe-Kompas werkt met beslisbomen en een cijfer aan het eind van een gekozen route op deze beslisboom, kun je objectief en zonder emotie een rapportcijfer geven aan een onderwerp." Koe-Kompas is niet gekoppeld aan de uitbetaling van de melk. Nu schakelen we over naar het bedrijf van Hooijmans met de rapportage van Koe-Kompas in de hand. Wat waren de concrete actiepunten nadat het gehele Koe-Kompas was doorlopen? Hooijmans: "Het bleek dat ik de verse koeien te snel, binnen ruim een week, op een hoog krachtvoerniveau bracht. Om ziekte te voorkomen mag je de brok maximaal

Gertjan en Annet Hooijmans met hun dochtertje Maud. Links dierenarts Wenko Wagenaar.

FOTO: FDV

Melkveebedrijf 'De Nelly Hoeve'

FOTO: FDV

Gertjan en Annet Hooijmans melken 70 koeien met 40 stuks jongvee

- BSK per koe per dag: 45
- Melkquotum: 600.000 kg
- 41 hectare veenweidegrond, waarvan 38 in eigendom
- Dag en nacht weiden in de zomer
- Gertjan is duovoorzitter van een lokale LTO-afdeling

met 1 kg per drie dagen verhogen.”

Bij het onderdeel drinkwater werd duidelijk dat de drinkwaterbakken meer hygiënische aandacht nodig hadden.

“Ik let er nu wekelijks op en dat helpt om schoon drinkwater te geven.”

Dierenarts Wagenaar heeft een bredere blik over de bedrijven die met Koe-Kompas bezig zijn. Wat viel daar op? Wagenaar: “Het management van de pasgeboren kalveren verdient her en der meer aandacht. Niet alleen de hygiëne rond de geboorte, maar ook de biestverstrekking binnen twee uur na de geboorte en de actie om het kalf meteen van de moeder weg te halen.” Ook de ligboxen voor de koeien werden op diverse bedrijven als actiepunt genoteerd. “Dan ging het onder andere om een betere boxbedekking en het naar voren verplaatsen van de schoftboom.” Beide heren zien Koe-Kompas als een waardevol instrument, omdat alle aspecten van het bedrijf langs worden gelopen.

“Je bekijkt de koeien, de kuil en de eventuele voerresteren, en door dat samen met de veehouder te doen blijf je kritisch en objectief”, aldus Wagenaar. Nog een actiepuntpunt bij Hooijmans was de huisvesting van de jonge kalfjes. Deze kalfjes op het stro bleken in de tocht te liggen. Daarom werd het besluit, dat er in feite al lag, om

Wat is Koe-Kompas?

Het meetinstrument Koe-Kompas beoordeelt een melkveebedrijf op zes punten: het melken, voeding en water, huisvesting, dierenwelzijn, werkrouines en het voorkomen van dierziektes. Daarmee gaat dit systeem veel verder dan het wettelijk verplichte Periodiek Bedrijfs Bezoek (PBB) dat een momentopname geeft van het bedrijf, aldus dierenarts Wagenaar.

Koe-Kompas laat met een risicoanalyse zien waar de sterke punten van het bedrijf liggen en waar verbeteringen te halen zijn. Alles draait om de koe en haar omgeving. Door de huisvesting, voeding en water en de melkroutines te optimaliseren kunnen de koeien gezond blijven.

Koe-Kompas helpt ook preventief het dierenwelzijn en de diergezondheid te verbeteren. Door nu die risico's in kaart te brengen op essentiële bedrijfsonderdelen, kan de veehouder preventief aan de slag gaan. Koe-Kompas is een vorm van bedrijfsbegeleiding door de eigen dierenarts samen met de veehouder. Jaarlijks wordt het bedrijf twee keer door de ‘Koe-Kompas-bril’ bekeken. Het levert managementinformatie op voor de boer. Wanneer Koe-Kompas is geaccepteerd door de zuivelfabriek, vervalt de PBB-verplichting. De onderwerpen uit de PBB-kwartaalbezoeken worden immers met een twejaarlijkse Koe-Kompas volledig afgedekt.

‘Bedrijfsgezondheidsplan kan heikele punten omzeilen’

een nieuwe jongveestal te bouwen versneld genomen, zegt Hooijmans.

Welzijn

Koe-Kompas is bij uitstek een goed

instrument om het dierenwelzijn in kaart te brengen. Bij de inspectie van de dieren wordt gekeken naar de activiteit van de melkkoeien en wordt aan de conditie en de locomotie een score verbonden. Ook de hak en uier gaan in een scoresysteem. Doel is om het dierenwelzijn verder te verbeteren op het bedrijf en de koeien een langere levensduur te geven: goed voor de koe en goed voor de bedrijfs-economie.

Hooijmans doet het goed in de scores van Koe-Kompas: 4,5 gemiddeld bij het cijfer 5 als maximum. Missen de heren nog iets in het Koe-Kompas? “Ja”, zegt Wagenaar, “droogstandsmanagement zou een hele goede tool zijn om eraan toe te voegen.”

Het hexagram ofwel de ‘spin’

Het risicoprofiel van een melkveebedrijf wordt in het hexagram visueel gemaakt. Hoe groter de ‘spin’, des te risicoarmer het bedrijf is.

